

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING
JIZZAX FILIALI

**ZAMONAVIY INNOVATSION
TADQIQOTLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
VA RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI:
YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR
RESPUBLIKA ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI
TO'PLAMI**

15-16-MAY
2026-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**ZAMONAVIY INNOVATSION TADQIQOTLARNING DOLZARB
MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: YECHIMLAR
VA ISTIQBOLLAR**

*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2026-yil 15-16-may)*

JIZZAX-2026

3. Николаев А.Б., Фоминых И.Б. Интеллектуальный анализ и обработка данных //Учебное пособие по курсу Интеллектуальные системы (Часть 1). М.: 2003.- 117 с.

4. Потапов А.С. Технологии искусственного интеллекта - СПб: СПбГУ ИТМО, 2010.-218 с.

5. Интеллектуальные информационные системы и технологии: учебное пособие / Ю.Ю. Громов, О.Г. Иванова, В.В. Алексеев и др. - Тамбов: Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2013. - 244 с.

IJTIMOIIY TADBIRKORLIK ASOSIDA INKLYUZIV TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Mingboyeva Oydin Alisher qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Magistratura boshqichi talabasi

mingboyevaoydin04@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonda inklyuziv ta'lim tizimini ijtimoiy tadbirkorlik orqali rivojlantirish istiqbollari tahlil qiladi. Ishda mamlakatda inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan davlat siyosati va qonunchilik choralari, shuningdek, mavjud muammolar (o'qituvchilar malakasi, infratuzilma, moliyaviy resurslar yetishmasligi, jamiyatdagi munosabatlar) ko'rib chiqiladi. Ijtimoiy tadbirkorlikning inklyuziv ta'limdagi moliyaviy cheklovlarni bartaraf etish, innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etish, o'qituvchilar malakasini oshirish va jamiyatda inklyuziv madaniyatni shakllantirishdagi salohiyati o'rganiladi. Tadqiqot ijtimoiy tadbirkorlik modellarini O'zbekiston sharoitiga moslashtirish orqali inklyuziv ta'limda barqaror va samarali natijalarga erishish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy tadbirkorlik, inklyuziv ta'lim, O'zbekiston, rivojlanish, imkoniyati cheklangan shaxslar, ta'lim siyosati, barqaror rivojlanish maqsadlari, ijtimoiy innovatsiya

Kirish

Muammo: Zamonaviy jamiyatda har bir shaxsning ta'lim olish huquqini ta'minlash ustuvor vazifa hisoblanadi. O'zbekiston ham inklyuziv ta'limni davlat siyosatining muhim yo'nalishi sifatida belgilab, bu borada sezilarli qonunchilik va amaliy choralar ko'rmoqda. Prezidentning 4860-sonli Farmoni, 2020-2025 yillarga mo'ljallangan konsepsiya va "yo'l xaritasi", shuningdek, "Yangi O'zbekistonning 2022–2026 yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi" imkoniyati cheklangan shaxslarning ta'lim va bandligini yaxshilashga qaratilgan [1]. Biroq, bu sa'y-harakatlarga qaramay, inklyuziv ta'limni to'liq joriy etishda jiddiy to'siqlar mavjud. Bularga o'qituvchilarning yetarli malakaga ega emasligi, infratuzilmaning nomukammalligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi va jamiyatda nogironlikka nisbatan hukmron bo'lgan munosabatlar kiradi [2]. Siyosiy intilishlar va amaliyot

o'rtasidagi bu tafovut, barqaror va innovatsion yechimlarga bo'lgan ehtiyojni yuzaga keltiradi.

Asosiy qism

Inklyuziv ta'lim insonparvar va demokratik jamiyatning ajralmas qismi bo'lib, har bir o'quvchining kelib chiqishi yoki qobiliyatidan qat'i nazar, sifatli ta'lim olishini ta'minlaydi [3]. Bu, shunchaki imkoniyati cheklangan shaxslarni umumiy ta'lim maktablariga jalb qilish emas, balki ta'lim muhitini barcha o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirishni anglatadi. Ijtimoiy tadbirkorlik esa ijtimoiy muammolarga innovatsion, barqaror va bozorga asoslangan yechimlarni taklif etuvchi kuchli mexanizm sifatida namoyon bo'ladi [4]. Uning asosiy qadriyatlari shaxslarni kuchaytirish, xizmat ko'rsatuvchilarga hurmat va halollik bilan munosabatda bo'lish, shuningdek, hamkorlikni faol rag'batlantirishdan iborat [4]. Ijtimoiy tadbirkorlikning Barqaror rivojlanish maqsadlariga (BRM) erishishga qaratilgan global harakatlar, xususan, Catalyst 2030 bilan yaqin aloqasi, uning ijtimoiy o'zgarishlardagi salohiyatini ko'rsatadi [4]. Inklyuziv ta'limning adolat, tenglik va inson qadr-qimmatini ulug'lash tamoyillari ijtimoiy tadbirkorlikning ijtimoiy ta'sirga yo'naltirilgan yondashuvi bilan mukammal uyg'unlashadi.

O'zbekiston inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha muhim qadamlar tashladi. Prezidentning 2018-yildagi 4860-sonli Farmoni, 2020-2025 yillarga mo'ljallangan konsepsiya va "yo'l xaritasi" hamda "Yangi O'zbekistonning 2022–2026 yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi" bu boradagi davlat siyosatining ustuvorligini belgiladi [1]. 2021-yilda BMTning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyasining ratifikatsiya qilinishi va Milliy harakat rejasining tasdiqlanishi ham muhim ahamiyatga ega. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023-yilda 14-30 yoshdagi 121 009 nafar yoshlar nogironligi bo'lgan shaxslar toifasiga kirgan. Ulardan 1557 ta subsidiya arizasidan 437 tasi ma'qullanib, 5,1 milliard so'm ajratilgan va 356 ta tadbirkorlik loyihasi amalga oshirilgan [1]. 2023-2024 o'quv yilining birinchi yarmida 530 ta umumiy o'rta ta'lim maktabida inklyuziv ta'lim joriy etilib, 1195 nafar (shundan 449 nafari qizlar) maxsus ta'lim ehtiyojli bolalar o'qishga jalb qilingan. Hozirda bu maktablarda 115 nafar maxsus pedagog faoliyat ko'rsatmoqda [1].

Biroq, qonunchilik va dastlabki natijalarga qaramay, inklyuziv ta'limni to'liq va samarali joriy etishda bir qator jiddiy to'siqlar mavjud. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning malakasi yetarli emasligi, ta'lim muassasalarining infratuzilmasi moslashtirilmaganligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi va jamiyatda nogironlikka nisbatan salbiy munosabatlar to'liq inklyuziyaga erishishga to'sqinlik qilmoqda [2]. Bu muammolar davlatning sa'y-harakatlariga qaramay, tizimning barqaror rivojlanishini cheklaydi va innovatsion yechimlarni talab qiladi.

Ijtimoiy tadbirkorlik O'zbekistonda inklyuziv ta'lim tizimidagi mavjud muammolarni hal etishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Moliyaviy cheklovlarni bartaraf etish: Ijtimoiy korxonalar maxsus resurslarni moliyalashtirish, o'qituvchilar malakasini oshirish va moslashtirilgan infratuzilmani yaratish uchun daromad manbalarini shakllantirishi mumkin. Bu davlat byudjetiga bo'lgan qaramlikni kamaytiradi [2]. O'zbekistonda imkoniyati cheklangan yoshlarning

o‘z-o‘zini band qilish va kasbiy ta‘lim olishlari uchun ajratilayotgan subsidiyalar ijtimoiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun yaxshi boshlang‘ich nuqta bo‘lishi mumkin [1]. Ijtimoiy tadbirkorlik bu tashabbuslarni kengaytirish va barqarorlashtirish imkoniyatini beradi.

Ta‘lim va o‘qitishdagi innovatsiyalar: Ijtimoiy tadbirkorlar turli ehtiyojlarga moslashtirilgan innovatsion pedagogik yondashuvlar, yordamchi texnologiyalar va moslashtirilgan o‘quv materiallarini ishlab chiqishi va joriy etishi mumkin. "Key-stadi" (case study) usullari samarali amaliyotlarni aniqlash va doimiy o‘shishga yo‘naltirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi [3]. "SCI - Case Studies" tashabbusi nazariy ijtimoiy tadbirkorlik konsepsiyalari va amaliy, innovatsion yechimlar o‘rtasidagi tafovutni bartaraf etishga qaratilgan bo‘lib, bu O‘zbekistonda ham qo‘llanilishi mumkin [4].

O‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishi: Ijtimoiy korxonalar o‘qituvchilar uchun maxsus, amaliy o‘quv dasturlarini taklif qilib, ularning malakasini oshirishdagi mavjud bo‘shliqni to‘ldirishi mumkin [2].

Xulosa

Asosiy natijalar: O‘zbekiston inklyuziv ta‘limni rivojlantirish bo‘yicha muhim siyosiy va qonunchilik choralari amalga oshirgan bo‘lsa-da, amaliyotda o‘qituvchilar malakasi, infratuzilma, moliyaviy resurslar va jamiyatdagi munosabatlar bilan bog‘liq jiddiy muammolarga duch kelmoqda. Ushbu tadqiqot ijtimoiy tadbirkorlikning ushbu bo‘shliqlarni bartaraf etishda innovatsion va barqaror yo‘l ekanligini ko‘rsatdi. Ijtimoiy tadbirkorlik moliyaviy yechimlarni taqdim etish, innovatsion pedagogik vositalarni joriy etish va jamiyatni jalb qilish orqali yanada inklyuziv va adolatli ta‘lim muhitini yaratishga qodir.

Cheklovlar: Ijtimoiy tadbirkorlikning O‘zbekistonda inklyuziv ta‘lim sohasida qo‘llanilishi hali boshlang‘ich bosqichda. Dastlabki moliyalashtirishni ta‘minlash, muvaffaqiyatli modellarni kengaytirish, yangi yondashuvlarga qarshilik va ijtimoiy korxonalar uchun qo‘llab-quvvatlovchi me‘yoriy-huquqiy muhitga bo‘lgan ehtiyoj kabi cheklovlar mavjud. Mavjud dalillar asosan siyosat va umumiy muammolarni yoritadi, O‘zbekistondagi ushbu sohadagi aniq ijtimoiy tadbirkorlik loyihalari haqida ma‘lumotlar cheklangan. Milliy strategiyani ishlab chiqish: Inklyuziv ta‘lim uchun ijtimoiy tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan milliy strategiyani ishlab chiqish, shu jumladan moliyalashtirish mexanizmlari va inkubatsiya dasturlarini yaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar

[1] Mirzayeva, M. va Xolmatova, M. (2023). Inklyuziv ta‘lim sharoitida pedagogik jarayonni tashkil etishning o‘ziga xos xususiyatlari. *Pedagogika va psixologiya*, (1), 123-128. – <https://journal.jspu.uz/index.php/pedagogika>

[2] Xudoyberdiyeva, N. A. va Xolmatova, S. T. (2022). Inklyuziv ta‘limda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati. *Zamonaviy ta‘lim*, (1), 87-92. – <https://uzjournals.edu.uz/modernew/>

[3] Xudoyberdiyeva, D. A. (2021). O‘zbekistonda inklyuziv ta’limni rivojlantirishning dolzarb masalalari. Ta'lim tizimida ijtimoiy-iqtisodiy fanlar, (3), 45-50. – <https://uzjournals.edu.uz/tstief/>

[4] Xolmatov, A. A. (2022). Ijtimoiy tadbirkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, (4), 101-108. – <https://iqtisodiyot.uz/>

[5] Saidov, S. S. (2023). O‘zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlikni shakllantirish va rivojlantirish yo‘nalishlari. Moliya va bank ishi, (2), 78-83. – https://uzjournals.edu.uz/finance_and_banking/.

TEXNOLOGIYA DARSLARIDA VIRTUAL LABORATORIYA VA ELEKTRON DIDAKTIK O‘YINLARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK SHART SHAROITLARI

Rajabboyeva O‘g‘iljon Maxsadboy qizi

Xorazm viloyati Urganch tumani 8-son maktabi, Texnologik ta’lim fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnologiya darslarida virtual laboratoriya va elektron didaktik o‘yinlardan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari yoritilgan. Ta’lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirishda muhim omil ekanligi tahlil qilingan. Virtual laboratoriyalar yordamida amaliy mashg‘ulotlarni xavfsiz, interaktiv va samarali tashkil etish imkoniyatlari ko‘rsatib berilgan. Shuningdek, elektron didaktik o‘yinlarning o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va motivatsiyani oshirishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so‘zlar: texnologiya ta’limi, virtual laboratoriya, elektron didaktik o‘yinlar, pedagogik shart-sharoitlar, innovatsion ta’lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv metodlar, raqamli ta’lim,

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari ta’lim tizimida tub o‘zgarishlarni talab qilmoqda. Zamonaviy jamiyatda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta’lim jarayonini yangicha yondashuvlar asosida tashkil etishni zarur etadi. Shu nuqtai nazardan, umumta’lim maktablarida o‘qitiladigan texnologiya fanining mazmuni va uni o‘qitish metodikasi ham yangilanib bormoqda. Mazkur fan o‘quvchilarda amaliy faoliyat, texnik tafakkur, ijodiy yondashuv va muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

An’anaviy o‘qitish usullari bilan cheklanib qolish bugungi kun talablariga javob bermaydi. Chunki o‘quvchilar zamonaviy axborot muhitida ulg‘aymoqda va ular uchun interaktiv, vizual hamda texnologik vositalar orqali bilim olish samaraliroq hisoblanadi. Shu sababli, ta’lim jarayoniga virtual laboratoriyalar va elektron didaktik